

odi dedi; sicut habet ecclesiastica disciplina, restorationem ecclesiarum regulariter poposci, sed nullus mihi a vobis effectus est. Deinde cum vestrum cum clero meo, crudeliter mactatus sum. Ulterius me vestro examini non committo: in potestate Dei est, et domini regis, quid de me deliberet ordinare. Post episcopos tamen ei majorem domus vestrae illustrem virum Arigerum direximus, cui quid responsi dederit sua suggestione renuntiat; et intus tamen serenissimo domino, quia nobis quid posimus facere non remansit, nec invitum ad disceptationem nostram adducere posuimus: ipsi per canones appellationes omnium episcoporum commissa sunt; et cum ipse appellat, ecquid faciendum? cum nec in absentem valeamus ferre sententiam, nec contumacis locum deputare, qui se iudicibus occurrisse præclamat; maxime quia res nova est; et pontificem sedis istius apud nos audiri, nullum constat exemptum. Voluimus quod restabat pacem juxta præceptum et voluntatem vestram reddere civitati, quæ res et proposito nostro amica est, et beatitudinæ vestrorum temporum

A congruebat. Quia confusione tantæ civitatis et gemimus, et horræscimus: ad amplissimum senatum collegasque nostros secundo direximus, orantes ex verbis Apostoli, qui monet: *Quod ex vobis est, cum omnibus pacem habentes, non vosmetipsos vindicantes, charissimi, sed date locum iræ. Scriptum est etiam: Mihi vindictam, ego retribuam, dicit Dominus (Rom. xii).* Nec admonitioni clericorum defuimus, quibus regulariter volumus subvenire. Quia etiam salutare monitum contempserunt; ideo vestri erit imperi nuntio Dei respicere Ecclesiæ redintegrationem, Romanæ civitatis et provinciarum quietem. Nunc rogamus et infirmitatibus et demeritis [*Fortis Intimitati*] nostræ, quemadmodum pii domini, succurratis; quoniam calliditati sæculari sacerdotum simpliciter non sufficit, et jam diutius nostrorum mortis, et periculi propriarum pati non possumus: sed concedite nobis optatissimo præcepto vestro, ut ad ecclesias nostras liceat nos reverti, quia post hæc que suggestimus, nihil est quod a nobis possit ordinarî. *Et alia manu: Optamus vobis salutem, domine princeps.*

THEODORICI, GOTHORUM REGIS,

PRÆCEPTIO TERTIA.

Flavius Theodericus rex, universis episcopis ad C synodum convocatis.

Decuerat quidem beatitudinæ vestrae divinæ considerationis reverentia exortum jam finisse negotium, ut vobis ordinautibus submoveri potuisset de tanta civitate confusio: maxime cum præsentis affectibus jusserimus; quemadmodum vestrum visum fuisset arbitrium, memoratum vos terminare debere certamen; dummodo sub justa ordinatione finitum, dissentientes unitati et concordia redderentur. Quam miramur de novo fuisse consultum: cum si nos de præsentis ante voluissemus judicare negotio, habito eum proceribus nostris de inquirenda veritate tractato, Deo auspice, potuissemus invenire justitiam, quæ nec præsentis sæculo, nec futuræ forsitan displicere potuisset ætati? Sed quia non nostrum judicavimus de ecclesiasticis aliquid censere negotiis: ideo vos die diversis provinciis fecimus evocare; ut sub divini timore iudicii, totius certaminis vobis disponentibus causa transiret, urbiq; nostræ, Deo fa-

vente, optata per vos concordia redderetur. Nam vero eadem que dudum præsentibus intinamur oculis, nos coram Deo et hominibus absolventes; et causam Dei, quam vestra congregationis amplissimo senatui, et pacem clericis sperantes, coramistis, quemadmodum visum vobis fuerit, ordinatis; nec nobis vestri expectetur forma iudicii, sed vos quæ vultis ordinate. Sive discussa, sive indiscussa causa, proferre sententiam, de qua estis rationem divini iudicio reddituri; dummodo, sicuti sæpe diximus, hæc deliberatio vestra provideat, ut pax senatui populoque Romano, submota omni confusione reddatur, ne qua, quod absit, post iudicium turba, aut aliqua remaneat in civitate discordia. Sin autem secundum mandata nostra concordia sacratissimæ urbis a vobis fuerit restituta, tunc universitas agnoscere poterit justum sacri ordinis vestri existisse iudicium. Gratæ pro nobis, domini sancti ac venerabiles Patres. Datum sub die Kalendarum Octobris.

SYNODO ECCLESIASTICÆ

VIR SPECTABILIS ANAGNOSTICUS REGIS.

Primum salutandi episcopi, et dicendam eis causa hæc agitur.

Si mihi visum fuisset, aut justitiam habuisset, ut ego debuisssem audire cum proceribus patris mei, potueram tractare quomodo et Deo placuisset, et posteritati ingratum non fuisset, sed quia causa est Dei et clericorum, ideoque modo ad petitionem senatus vel cleri ex diversis civitatibus convenere anstites, velut Deo medio, secundum quod legitis in

Evangelio, et Apostolo ad Corinthios, hæc sequimini. Nam si meum animum requiretis, et superius dixi, quæ præcipit Deus in Evangelio, hæc sequimini. Si vero vobis visum fuerit sine discussione causam finire, aut discussam, quemadmodum visum fuerit, iudicate. Meam personam nolite metuere, reddaturi rationem ante conspectum Dei: tantum est ut senatum, clerum et populum pacificum dimittatis, et quod iudicaveritis scribatis. Nos autem hæc probabi-

mus vos bene ordinaré, si populo, senatui, clero A
 pœcent integratim reddatis. Quod si minime feceritis,
 ostendetis vos uni parti favisse. Nullius ergo perso-
 nam ante oculos habeatis: quatinus si vobis aliquis
 violenter vellet quæ injusta sunt imponere, missis
 rebus vestris justitiam custodire debeatis. Nam multi
 et vestræ et nostræ regionis episcopi propter Dei
 causas, et de Ecclesiis et de rebus suis jactati sunt,
 et tamen vivunt. Ego non solum impono, sed etiam
 rogô, ut faciatis quæ Deus præcepit, et quæ legistis
 in Evangelio et Apostolo. Si autem discutitis causam,
 vel sub aliquo colore melius causam judicatis. Si au-
 tem indiscussam dimiseritis, datis exemplum sacer-
 dotibus omnino male conversandi. Hæc cum diceret,

Locus hic depravatus sic restituendus est ex Cod. Colbert. Ballerinis indicantibus: aut ipsi iu-
 dicent, aut nos deputemus, qui legibus exsequantur culpas.

THEODORICI, GOTHORUM REGIS,

PRÆCEPTIO QUARTA,

*Sive lex data a gloriosissimo Rege Theodorico [Thiederte] contra illos sacerdotes, qui substan-
 tiam Ecclesiæ fure directo aut vendere, aut donare præsumunt.*

Domitori orvis, præsuli et reparatori libertatis, B
 senatui urbis Romæ, Flavius Theodoricus Rex.

Pervenit ad nos, patres conscripti, de ecclesiæ
 missa utilitate suggestio, et nostræ mansuetudinis
 grata sacri cœtus vestri ordinatio corda pulsavit. Et
 licet post venerabilem synodum ad hujusmodi de-
 creta vestri sufficiat ordinatio sola iudicii, tamen pro
 vestra hujusmodi presentibus oraculis dedimus con-
 solatione responsum; ut nulli fas sit Ecclesiæ cujus-
 libet antistiti sub qualibet alienatione de proprie-
 tate contractus usum fructum plane suum cui salva
 voluerint [Al., voverint] æquitate præstarent. Neque

enim frustrari sola pontificis voluntate vel cleri pe-
 regrinis debita omnibus vel statui Ecclesiæ res delata.
 Quid enim tam profanum, quam ut hac largientis
 parte violetur arbitrium? Dum quod ad ecclesiam
 quisque voluit pertinere, privatæ [prave] sive vindicent
 per usufructuarie personæ contractum. Ergo si
 quis scelestis ausibus interdicta præsumperit, et
 ultra usum fructum retinere cupit, episcopo vel clero
 largiente, alienata res protinus cum fructibus a ve-
 nerando præsule vindicetur. Et cætera. Data v. l. d. s.
 Martias Ravennæ, Venantio v. c. consule (anno
 Christ. 507).

IV.

ATHALARICUS, AMALASUINTHA, THEO- DATUS, VEL THEODAHADUS, VITIGES.

(Horum pietatis et fidei varia monumenta exstant apud Cassiodorum, in Variarum li-
 bris VIII, IX et X. Leges præsertim libri VIII epist. 8, 24, 33 [Patrol. tom. LXIX; col. 739,
 757, 763]; libri IX, epist. 5, 15, 16 [Ibid., coll. 770, 778, 781]; libri X epist. 9, 15, 26, 34
 [Ibid., coll. 798, 808, 815, 822].)

V.

CLODOVEUS,

REX FRANCORUM.

CLODOVEI REGIS PRÆCEPTUM AD EPISCOPOS POST BELLUM GOTHICUM.

De captivis tum clericis, tum laicis, episcoporum arbitrio et testimonio relaxandis.

Dominiis sanctis et apostolica sede dignissimis epi- C
 scopis Chlotovechus rex

Enuntiant fama, quid actum fuerit vel præceptum
 omni exercitui nostro, priusquam in patriam Gotho